

Onderwerp:	AWBZ-zorg en gedeeltelijke ontheffing van de leerplicht
Samenvatting:	Als een kind leerplicht is, is onderwijs in beginsel voorliggend op de inzet van begeleiding of behandeling in groepsverband voor de dagdelen dat het kind onderwijs volgt. Als een kind een zogenoemde leerplichtontheffing heeft, geldt dit niet en kan het een indicatie voor begeleiding en/of behandeling in groepsverband krijgen ter vervanging van het onderwijs, als het kind hierop is aangewezen. Ook als sprake is van een leertijdverkorting of dispensatie voor een aantal uren onderwijs (gedeeltelijke leerplichtontheffing) kan voor de dagdelen dat het kind geen onderwijs kan volgen als gevolg van zijn beperkingen, een indicatie worden afgegeven voor begeleiding en/of behandeling in groepsverband. Onderwijs is <i>niet</i> voorliggend voor die dagdelen, omdat de zorg die gevraagd wordt voor die dagdelen anders is dan de zorg waarin onderwijs voorziet.
Soort uitspraak:	IgA = indicatiegeschil AWBZ
Datum:	20 februari 2012
Uitgebracht aan:	CIZ
Zorgvorm:	Begeleiding / behandeling in groepsverband

Onderstaand de volledige uitspraak.

Het geschil

Verzekerde is een 9-jarige jongetje met een autisme spectrum stoornis (ASS) en een verstandelijke beperking. Er is dus sprake van een dubbele grondslag: een grondslag psychiatrische aandoening en een grondslag verstandelijke handicap.

Verzekerde woont met zijn ouders en twee broertjes. Het oudste broertje is ook bekend met psychiatrische problematiek (PDD-NOS en ADHD) en heeft een eigen indicatie voor AWBZ-zorg via Bureau Jeugdzorg (Bjz).

De geïndiceerde zorg wordt bij derden ingekocht met behulp van een PGB. Verzekerde logeert twee weekenden per maand bij zijn grootouders. De ouders geven aan zwaar belast te zijn, maar het nog te redden met de huidige ondersteuning.

Verzekerde ging in het verleden naar een KDC met een indicatie voor AWBZ-zorg.

Sinds 2008 gaat hij naar speciaal onderwijs met een cluster 3-indicatie, ZMLK.

Omdat volledig onderwijs te veel prikkels gaf waardoor verzekerde agressief en onhandelbaar werd, heeft hij van de Inspectie van Onderwijs toestemming gekregen voor leertijdverkorting, een zogenaamde gedeeltelijke leerplichtontheffing. Dit houdt in dat verzekerde halve dagen onderwijs volgt. De middagen verblijft verzekerde in een speciale zorggroep van de school. Bij het CIZ is een aanvraag ingediend voor een indicatie voor AWBZ-zorg om in te zetten tijdens de middagen dat verzekerde in de zorggroep verblijft.

Het CIZ deelt in een brief van 12 juli 2011 aan de ouders van verzekerde mee dat het de aanvraag heeft 'afgesloten', omdat onderwijs een wettelijk voorliggende voorziening is. Een indicatie voor begeleiding in groepsverband is volgens het CIZ alleen mogelijk als sprake is van vrijstelling voor het volgen van onderwijs (een leerplichtontheffing).

Een leerling die slechts een aantal uren/dagdelen per week naar school gaat, behoudt zijn inschrijving op school en kan daarom volgens het CIZ voor de uren/dagdelen dat hij niet naar school gaat geen beroep doen op de AWBZ in de vorm van begeleiding in groepsverband.

In het bezwaarschrift van 17 augustus 2011 geeft de moeder aan dat haar zoon sinds februari 2011 een gedeeltelijke leerplichtonthefing is toegekend, omdat hij de druk van een hele dag presteren niet aankan. Het is haar niet duidelijk waarom haar aanvraag is afgewezen, omdat andere kinderen met een gedeeltelijke leerplichtonthefing die dezelfde zorggroep bezoeken, wél een indicatie voor AWBZ-zorg hebben. De moeder geeft aan duidelijk verbetering te hebben gemerkt in het gedrag van haar zoon sinds hij maar gedeeltelijk onderwijs volgt en voor de rest van de tijd de zorggroep bezoekt. De gemeentelijke leerplichtambtenaar ondersteunt het bezwaar van de moeder in een brief van 21 september 2011.

Het CIZ is van plan het bezwaar ongegrond te verklaren en een indicatie af te geven voor persoonlijke verzorging klasse 2, individuele begeleiding klasse 2 en een indicatie voor één etmaal kortdurend verblijf. Daarnaast is het CIZ van plan een indicatie af te geven voor vijf dagdelen begeleiding in groepsverband: één dagdeel voor de vrije woensdag-middag, twee dagdelen voor tijdens het kortdurend verblijf en twee dagdelen voor het overnemen van toezicht tijdens de schoolvakanties. Wat betreft de afwijzing van een indicatie voor begeleiding in groepsverband voor de middagen dat verzekerde in de speciale zorggroep verblijft, verwijst het CIZ naar hoofdstuk 13 van de beleidsregels.

Het College gaat er van uit dat het CIZ hoofdstuk 13 van *de Indicatiewijzer* bedoelt. BJz is betrokken bij de beoordeling van het bezwaar in verband met de psychiatrische problematiek.

Wet- en regelgeving

In dit geschil zijn de volgende bepalingen van belang.

AWBZ

AWBZ

Op grond van artikel 9b, eerste lid AWBZ bestaat slechts aanspraak op zorg, aangewezen ingevolge artikel 9a, eerste lid, als en gedurende de periode waarvoor het bevoegde indicatieorgaan op een door de verzekerde ingediende aanvraag heeft besloten dat deze naar aard, inhoud en omvang op die zorg is aangewezen.

Besluit zorgaanspraken AWBZ (Bza)

Ingevolge artikel 2, eerste en derde lid Bza bestaat slechts aanspraak op AWBZ-zorg, als deze zorg niet kan worden bekostigd op grond van een andere wettelijke regeling (...) en voor zover de verzekerde, gelet op zijn behoefte en uit een oogpunt van doelmatige zorgverlening, redelijkerwijs daarop is aangewezen.

Verder zijn in deze casus van belang de artikelen 4 (persoonlijke verzorging), 6 (begeleiding), 8 (behandeling) en 9a (kortdurend verblijf) van het Bza.

Beleidsregels

U hebt de Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ-zorg (verder: de beleidsregels) gehanteerd, zoals vastgesteld door de Staatssecretaris van VWS en voor het laatst gewijzigd per 1 januari 2012.

Indicatiewijzer

Het CIZ verwijst in de conceptbeslissing op bezwaar naar de Indicatiewijzer, versie 4.1, april 2011, hoofdstuk 13 'AWBZ-zorg in het onderwijs'.

Op blz. 218 van deze Indicatiewijzer geeft het CIZ onder meer aan:

'Bij vrijstelling van inschrijving op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet (aangetoonde lichamelijke of psychische ongeschiktheid tot het volgen van onderwijs) vervalt de voorliggendheid van het onderwijs op de AWBZ. De leerling is niet meer ingeschreven bij een school. In dit geval ontstaat er een mogelijkheid voor BG groep.

Leerlingen die tijdelijk niet meer naar school (kunnen) gaan of die slechts een aantal uren/dagdelen per week naar school gaan behouden hun inschrijving op school. In deze situaties geldt dat in de periode en voor de uren dat een leerling niet naar school gaat geen beroep kan worden gedaan op de AWBZ in de vorm van BG groep.

Het is hierbij niet relevant wat de reden is dat geen onderwijs kan worden gevolgd of waarom een vrijstelling van geregeld schoolbezoek wordt gegeven. Ziekte van de leerling [...] en/of

gedragsproblemen leiden niet tot een aanspraak op BG groep. De afwezigheid gaat in deze gevallen niet gepaard met het op school uitschrijven van deze leerling. ...'

Onderwijs

Leerplichtwet 1969

Op grond van artikel 3, eerste lid van de Leerplichtwet 1969, moet een kind verplicht ingeschreven staan bij een school vanaf de eerste schooldag van de maand volgend op die waarin het de leeftijd van vijf jaar bereikt, tot het einde van het schooljaar na afloop waarvan het tenminste twaalf volledige schooljaren een of meerdere scholen heeft bezocht dan wel aan het einde van het schooljaar waarin het kind de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt.

Vrijstelling van de plicht om een kind als leerling van een school in te schrijven bestaat (onder meer) zolang het kind op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school te worden toegelaten. (Artikel 5 onder a.)

Uit artikel 6, tweede lid volgt dat een besluit tot vrijstelling in beginsel wordt afgegeven voor een periode van één schooljaar.

Wet op de expertisecentra (WEC)

In artikel 11, vierde lid WEC wordt het minimale aantal uren onderwijs per schooljaar bepaald voor kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar.

Op grond van artikel 12 WEC kan de onderwijsinspectie toestemming geven om hier van af te wijken.

Medische beoordeling

Voor een medische beoordeling van het geschil heeft de medisch adviseur van het College kennisgenomen van de stukken. Op basis van dat dossier deelt hij het volgende mee.

Terecht stelt het CIZ vast dat er een dubbele grondslag aanwezig is, namelijk een psychiatrische aandoening en een verstandelijke handicap.

Het CIZ geeft naar het oordeel van de medisch adviseur terecht een indicatie af voor begeleiding in groepsverband voor het zoveel mogelijk handhaven van vaardigheden, gedragsregulatie en toezicht.

De afwijzing van een indicatie voor begeleiding in groepsverband voor de dagdelen dat verzekerde geen onderwijs kan volgen, motiveert het CIZ door te stellen dat verzekerde formeel op school staat ingeschreven en dus geen leerplichtonthefing heeft. Feit is echter dat verzekerde halve dagen geen onderwijs kan volgen. Voor die periode kan wel degelijk begeleiding in groepsverband ter vervanging van onderwijs worden geïndiceerd. Verzekerde heeft namelijk behoefte aan structuur, vooral vanwege zijn gedragsstoornissen. Een indicatie voor behandeling in groepsverband is niet passend, omdat verzekerde daarmee overbelast zou worden. Meer dan halve dagen onderwijs is immers al te belastend voor hem.

De medisch adviseur is verder van oordeel dat de beslissing van het CIZ om een indicatie af te geven voor individuele begeleiding en persoonlijke verzorging, juist is. Het is echter onduidelijk waarom het CIZ het uur gebruikelijke meerzorg per etmaal niet in de uiteindelijke berekening van de omvang van deze te indiceren zorg betreft. Het lijkt aannemelijk dat het CIZ hiervoor kiest vanwege de dreigende overbelasting van de ouders.

Verzekerde is aangewezen op permanent toezicht om zijn gedragsproblemen hanteerbaar te houden. Zijn ouders zijn dreigend overbelast door de zorg voor hun kinderen, waarvan twee met een beperking. De medisch adviseur is dan ook van oordeel dat uw beslissing om een indicatie af te geven voor kortdurend verblijf in combinatie met twee dagdelen begeleiding in groepsverband, juist is.

Tot slot merkt de medisch adviseur op dat de geldigheidsduur van de indicatie te ruim is. Er zijn voor verzekerde naar verwachting nog ontwikkelingsmogelijkheden, onder meer gezien zijn leeftijd. Daarnaast breekt bij kinderen rond het twaalfde jaar een nieuwe levensfase aan. Een indicatie voor een kortere periode lijkt dus passender.

Juridische beoordeling

De vraag die beantwoord moet worden is of het bestreden indicatiebesluit op grond van de geldende regelgeving juist is en zorgvuldig tot stand is gekomen.

In dit geschil is de vraag of een verzekerde aangewezen kan zijn op AWBZ-begeleiding of behandeling in groepsverband ter vervanging van onderwijs als sprake is van een gedeeltelijke leerplichtontheffing.

AWBZ en leerplicht

Als een kind leerplichtig is, is onderwijs in beginsel voorliggend op de inzet van begeleiding of behandeling in groepsverband voor de dagdelen dat het kind onderwijs volgt (artikel 2 Bza). In aanvulling op de door de school te leveren zorg is dan, zo nodig, wel inzet van AWBZ-zorg mogelijk in de vorm van persoonlijke verzorging, verpleging of individuele begeleiding.

Het is echter mogelijk dat een kind een zogenoemde leerplichtontheffing krijgt, omdat het vanwege zijn beperkingen (nog) geen onderwijs kan volgen (artikel 5 van de Leerplichtwet). De ouders/verzorgers van het kind worden dan ontslagen van de plicht om het kind in te schrijven bij een school. In dat geval kan een indicatie voor begeleiding en/of behandeling in groepsverband worden afgegeven ter vervanging van het onderwijs, als het kind hierop is aangewezen.

Wat nu als een kind wél onderwijs kan volgen, maar als gevolg van zijn beperkingen niet volledig. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn in geval van psychiatrische problematiek, waardoor het volgen van hele dagen onderwijs te belastend is voor het kind. In artikel 12 WEC is geregeld dat het mogelijk is dat een kind dan een leertijdverkorting of dispensatie voor een aantal uren onderwijs kan krijgen: een zogenaamde gedeeltelijke leerplichtontheffing.

Uw uitleg in de Indicatiwijzer van de indicatiestelling voor begeleiding in groepsverband in geval van een (gedeeltelijke) leerplichtvrijstelling gaat uit van de *inschrijving* bij een school en niet van de feitelijke situatie. Het College is van oordeel dat u, als u aan deze uitleg vasthoudt, de aanspraak op AWBZ-zorg beperkt voor kinderen met een gedeeltelijke leerplichtontheffing. Naar het oordeel van het College moet u in dergelijke gevallen wel degelijk beoordelen of een kind is aangewezen op begeleiding of behandeling in groepsverband tijdens de uren/dagdelen dat het geen onderwijs kan volgen. Voor de periode dat het kind geen onderwijs kan volgen als gevolg van zijn beperkingen, is onderwijs *niet* voorliggend. Onderwijs kan niet voorzien in de zorgvraag van dat kind; de zorg die gevraagd wordt is in dat geval anders dan de zorg waarin onderwijs voorziet.

Overigens merkt het College op dat het ook mogelijk is dat een kind een (gedeeltelijke) vrijstelling van de schoolbezoekplicht krijgt in verband met zijn aandoening of beperking. Het kind wordt in dat geval geacht wél onderwijs te kunnen volgen, maar niet (volledig) naar school te kunnen komen. Dit is dan ook niet hetzelfde als een (gedeeltelijke) leerplichtontheffing. De school waar het kind staat ingeschreven blijft er verantwoordelijk voor dat het kind ook in de thuissituatie onderwijs kan volgen.¹ Voor kinderen met een (gedeeltelijke) vrijstelling van de schoolbezoekplicht geldt verder hetzelfde als voor kinderen die volledig onderwijs volgen op school: als dat noodzakelijk is, kan in aanvulling op de zorg die vanuit het onderwijs moet worden geleverd, een indicatie voor AWBZ-zorg worden afgegeven in de vorm van persoonlijke verzorging, verpleging of individuele begeleiding.

Casus

In het onderhavige geval heeft verzekerde een gedeeltelijke leerplichtontheffing in de vorm van een leertijdverkorting. Op basis hiervan volgt hij halve dagen speciaal onderwijs. U bent van oordeel dat er geen aanspraak bestaat op AWBZ-zorg tijdens de middagen dat verzekerde geen onderwijs volgt, omdat hij staat ingeschreven op een school. Zoals hiervoor aangegeven is het College echter van oordeel dat u bij de beoordeling of verzekerde is aangewezen op begeleiding of behandeling in groepsverband ter vervanging van het onderwijs, niet moet uitgaan van de inschrijving bij de school, maar van de feitelijke situatie, namelijk dat verzekerde slechts halve dagen onderwijs kan volgen. Voor de

---

¹ Artikel 11, lid 6 WEC.

dagdelen dat hij geen onderwijs kan volgen, moet u dus beoordelen of verzekerde is aangewezen op begeleiding of behandeling in groepsverband. Onderwijs is voor die dagdelen niet voorliggend.

Mede gelet op het advies van zijn medisch adviseur, is het College van oordeel dat u terecht een indicatie afgeeft voor begeleiding in groepsverband voor de uren buiten het onderwijs: voor de woensdagmiddag, voor tijdens het kortdurend verblijf en voor het overnemen van het bovengebruikelijke toezicht tijdens de vakanties. Daarnaast is verzekerde naar het oordeel van het College echter ook aangewezen op begeleiding in groepsverband voor de dagdelen waarvoor hij geen onderwijs kan volgen, voor het aanbrengen van structuur. Aangezien de gedeeltelijke leerplichtonthefing is afgegeven omdat verzekerde de druk om hele dagen te presteren niet aankan, is een indicatie voor behandeling groep niet passend te achten voor die dagdelen. De zorg die onderwijs wordt geacht te leveren aan verzekerde voorziet niet in zijn zorgbehoefte.

Het College is verder van oordeel dat u terecht een indicatie afgeeft voor persoonlijke verzorging en individuele begeleiding. Uit uw conceptbeslissing op bezwaar begrijpt het College echter dat u bij de berekening van de omvang van deze indicatie geen rekening hebt gehouden met het uur gebruikelijke meerzorg per etmaal, omdat er in de situatie van verzekerde sprake is van een 'hoge leveringsvoorwaarde waarbij er sprake is van permanent toezicht'. Het College gaat er van uit dat u dit hebt bedoeld als respijtzorg ter ontlasting van de ouders. Het College merkt echter op dat het uw taak is om vast te stellen op welke zorg verzekerde is aangewezen aan de hand van zijn beperkingen. Vervolgens moet u beoordelen of er eventueel een noodzaak is voor respijtzorg en, zo ja, in welke vorm en omvang deze de ouders het meest ontlast. Uit uw conceptbeslissing op bezwaar blijkt echter niet dat u dit bij uw beoordeling hebt meegenomen.

Gezien de dreigende overbelasting van de ouders als gevolg van de zorg voor twee kinderen met beperkingen, en gezien het feit dat verzekerde is aangewezen op permanent toezicht, is het College met zijn medisch adviseur van oordeel dat uw voornemen om een indicatie af te geven voor kortdurend verblijf in samenhang met twee dagdelen begeleiding in groepsverband, juist is.

Over uw voornemen om een indicatie af te geven voor de duur van vijf jaar, merkt het College op dat dit te lang is.

Een (gedeeltelijke) leerplichtvrijstelling wordt in beginsel afgegeven voor een periode van één schooljaar. Dat is ook het geval voor verzekerde. Jaarlijks zal beoordeeld moeten worden of hij een nieuwe (gedeeltelijke) leerplichtvrijstelling heeft ontvangen en of hij dus is aangewezen op begeleiding in groepsverband voor de dagdelen dat hij (eventueel) geen onderwijs kan volgen. Verder bestaat, gezien de leeftijd van verzekerde de verwachting dat hij zich nog verder zal ontwikkelen. Daarnaast merkt het College op dat verzekerde 12 jaar wordt in 2014. Dit heeft gevolgen voor de beoordeling van de gebruikelijke zorg van de ouders voor hun kind².

Advies van het College

Op grond van het vorenstaande is het College van oordeel dat uw beslissing over de indicatie voor kortdurend verblijf in combinatie met begeleiding in groepsverband juist is en zorgvuldig tot stand is gekomen. Uw beslissing over de indicatie voor begeleiding in groepsverband voor de dagdelen dat verzekerde geen onderwijs kan volgen, is niet juist. Het College raadt u aan de voorgenomen indicatie voor begeleiding in groepsverband aan te passen. Verder raadt het College u aan uw motivering voor de omvang van de indicatie voor persoonlijke verzorging en individuele begeleiding aan te passen, evenals uw beslissing over de duur van de indicatie, rekening houdend met het bovenstaande.

---

² Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2012, Bijlage 3, onder 3.